

Innehåll

Fokus på HUVUDSAKERNA leder till en ljus framtid	3
Våra lösningar för kommunala beslutsfattare	4
Utbildningens kvalitet är huvudsaken	5
Tillräcklig finansiering säkrar kvaliteten	14
Kunskap ger livskraft	16
Invandring är ett levnadsvillkor för kommuner i ett Finland där nativiteten sjunker	18
Bildningskommunen är öppen för samarbete	20
Vi gör kommunerna till Finlands bästa arbetsplatser	22
Våra lösningar för välfärdsområdenas beslutsfattare	24
Välmående barn är huvudsaken	26
Barn, unga och familjer ska ha tydliga servicestigar	27
Yrkesövergripande samarbete behöver fungerande strukturer	28
Tillsammans försäkras vi oss om att huvudsakerna är i ordning	30

Fokus på HUVUDSAKERNA leder till en ljus framtid

I VÅRENS 2025 kommunalval väljs beslutsfattare som har till uppgift att säkerställa att barns och ungas rätt till fostran och utbildning av hög kvalitet förverkligas. Det ska ske jämlikt i alla kommuner i Finland, från Hangö till Utsjoki. Kommunalvalet är ett utbildningsval.

Vi befinner oss i en situation där vi måste kunna förbättra läranderesultaten och kompetensnivån. Vi måste se till att det finns tillräckligt med kompetens på arbetsmarknaden även i framtiden. Vi blickar samtidigt framåt och på nuläget. I de minsta finländska kommunerna bor färre än tusen invånare, i de största städerna över 200 000. Gemensamt för alla kommuner är att deras livskraft kan säkerställas genom högklassig fostran, utbildning och kompetens. Genom daghem, skolor, läroanstalter och möjligheter till fortsatta studier fostras nytt kunnigt folk i kommunerna och nya skattebetalare lockas till kommunerna.

I fortsättningen går cirka 60 procent av kommunernas budgetar till att anordna småbarnspedagogik och utbildning. Det är inte en extra utgiftspost, utan en investering.

Det är upp till varje kommun att antingen avsätta tillräckligt med finansiering för utbildningen eller börja med nedskärningar. Med tillräckliga resurser kan man trygga fungerande gruppstorlekar i daghem och skolor, läroanstalternas studieutbud och högklassiga läromedel. Resurserna avgör också huruvida man får stöd för inlärningssvårigheter. Lärare samt andra yrkesverksamma inom utbildningssektorn och föräldrar runt om i Finland väddar för tillräckliga resurser.

Med utbildningsbeslut kan man också främja att personer som kommer till Finland från utlandet integreras, etableras som en del av samhället och sysselsätts.

En bildningskommun är öppen för samarbete, oavsett om det sker över kommungränserna, med välfärdsområdena eller inom kommunen. En högklassig utbildning förutsätter förutom behöriga lärare och chefer även fungerande elevhälsa, barnskydd och familjetjänster. Vårens välfärdsområdesval är avgörande för dessa tjänster.

För högklassig fostran och utbildning behövs utbildade yrkespersoner. Kommunen kan locka och hålla kvar behöriga lärare och chefer inom utbildningssektorn med en bra arbetsgivarpolitik som omfattar en rättvis lönenivå och löneutveckling samt goda arbetsförhållanden.

OAJ erbjuder framtida beslutsfattare inom kommuner och välfärdsområden lösningar som gör det möjligt att bedriva en klok utbildningspolitik i varje kommun. Se till att din kommun fokuserar på huvudsakerna, det vill säga högklassig småbarnspedagogik och utbildning samt barns och ungas välbefinnande.

På så sätt kan familjerna, din hemkommun och hela Finland må bättre i framtiden.

Katarina Murto
OAJ:s ordförande

Våra lösningar för kommunala beslutsfattare

I KOMMUNALVALET står vi inför huvudsaker. Finland håller på att förändras. Nativiteten har sjunkit dramatiskt och migrationen riktas mot större städer. I många kommuner sätts försörjningskvoten på prov när befolkningen minskar och åldras. För att de offentliga tjänsterna även i fortsättningen ska ha sina betalare måste kommunerna behålla sin livskraft och Finland måste locka nya invånare även utanför sina gränser.

Varje kommun kan påverka sin egen framtid. Högklassiga bildningstjänster från småbarnspedagogik till fritt bildningsarbete och grundläggande konstundervisning är beroende av de kommunala beslutsfattarnas beslut. Med besluten säkerställs att det finns kompetens och att det är bra att bo och arbeta i kommunen. Då är huvudsakerna i ordning.

Utbildningens kvalitet är **HUVUDSAKEN**

KOMMUNEN KAN med sina beslut påverka kvaliteten på småbarnspedagogiken och utbildningen. Genom att satsa på utbildningens kvalitetsfaktorer minskar man skillnader i lärandet, förbättrar läranderesultaten och ökar välbefinnandet för eleverna och undervisningspersonalen. Samtidigt ökar man kommunens livskraft och lockar till sig barnfamiljer och vuxna på lärtigen.

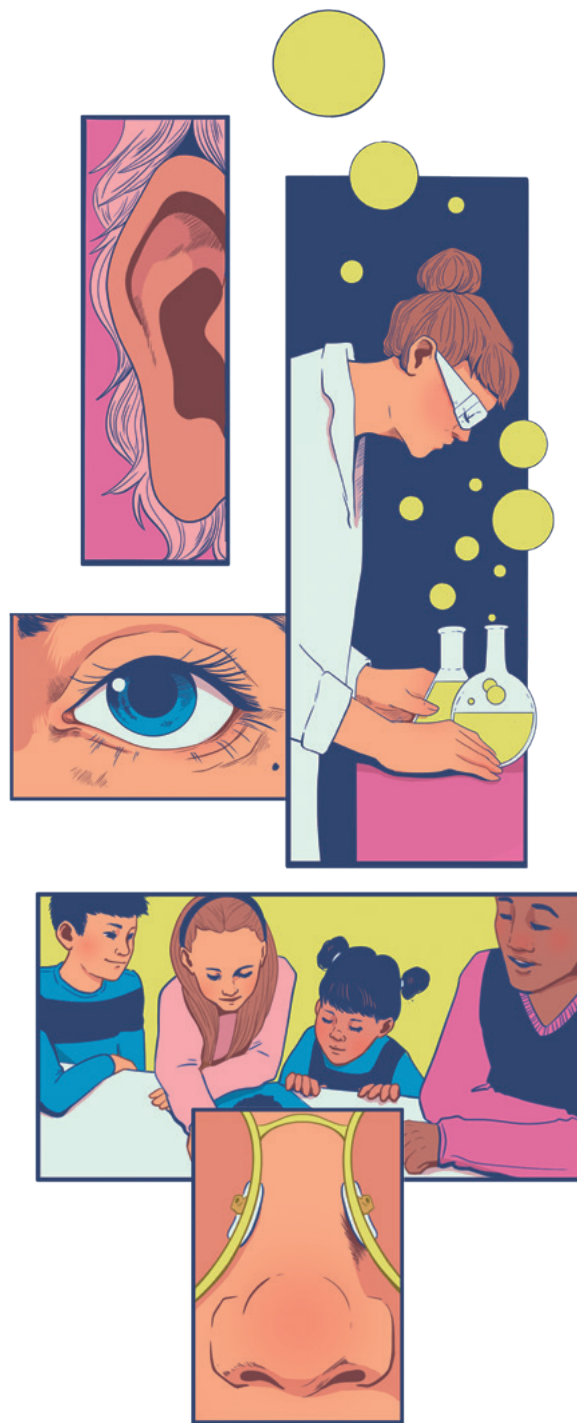
I vår kommun

undervisar behöriga lärare. En bildningskommun strävar efter att höja undervisningspersonalens behörighetsgrad, det vill säga antalet lärare som uppfyller behörighetsvillkoren för undervisning. Det här förutsätter att behörighetsgraden utreds. När behörighetsgraden är känd måste kommunens beslutsfattare fastställa de åtgärder med vilka behörighetsgraden höjs under valperioden.

betalar man ett års lön för ett års arbete. I en bildningskommun ser beslutsfattarna till att lärarnas visstidsanställningar är för ett helt år. Dessutom ska en vikarie anställas för en lärare när denne är frånvarande, istället för att en annan lärare måste undervisa den frånvarande kollegans klass vid sidan av sitt eget arbete.

är lärmiljöerna hälsosamma, säkra och ändamålsenliga. Alla elever och personal har rätt till hälsosamma, säkra och ändamålsenliga lärmiljöer.

uppdaterar lärare och chefer sina kunskaper. Kommunen ska möjliggöra fortbildning och mentorskap för lärare och chefer under arbetstid.

HUVUDSAKER inom småbarnspedagogik

HÖGKLASSIG SMÅBARNSPEDAGOGIK har visat sig ha en positiv inverkan på barns livskvalitet och välbefinnande. Den främjar också barns utveckling och lärande på lång sikt. Det här är inte bara viktigt för individerna, utan även för hela samhällets utveckling och stabilitet..

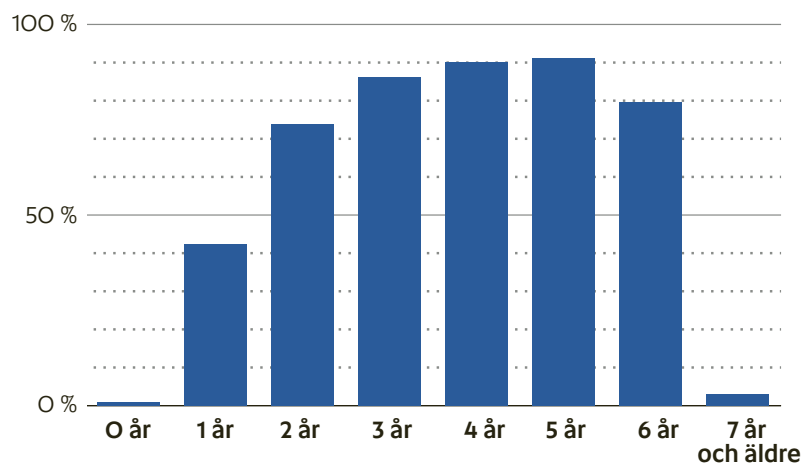

I vår kommun

- har alla rätt till småbarnspedagogik.** I en bildningskommun ska varje barn ha lika rätt till småbarnspedagogik på ett daghem. Det gynnar både individen och samhället.
- stödjer man barn.** För att varje barn ska få det stöd som behövs för utveckling, lärande och välbefinnande måste kommunen stärka personaldimensioneringen och -strukturen samt öka den pedagogiska och specialpedagogiska kompetensen i barngrupperna. Smågrupper och specialgrupper ska inrättas efter behov. Tillräcklig deltids- och heltidsundervisning och konsultation som ges av en speciallärare inom småbarnspedagogik ska tryggas.
- säkerställer man kvaliteten på småbarnspedagogiken.** Kommunen ska ha fungerande praxis för att övervaka kvaliteten och verksamheten inom den småbarnspedagogik som kommunen ansvarar för. Övervakningen säkerställer till exempel att lokalerna är säkra och att dimensioneringen på gruppstorlekarna följs.
- har barn en stabil uppväxtmiljö.** Barngrupperna i kommunens daghem bildas för att stödja barnens tillväxt och utveckling. Det viktigaste är att grupperna är stabila och inte har alltför många barn, vilket möjliggör förändringar under verksamhetsperioden bland annat när barnens stödbehov och antalet barn förändras.
- finns kompetenta chefer.** I en bildningskommun säkerställer beslutsfattarna att daghemmen har chefer som har fått pedagogisk utbildning.

Andel barn som deltagit i småbarnspedagogik per åldersklass 2022

Källa: Statistikcentralen 2023

HUVUDSAKER inom den grundläggande utbildningen

DEN GRUNDLÄGGANDE utbildningen är Finlands nationella stolthet som beundras över hela världen. Framgången bygger på högutbildade lärare. Under de senaste åren har läranderesultaten emellertid försämrats och elevernas olika behov av stöd har ökat. Hemförhållandenas inverkan på läranderesultaten ökar. Kommunerna spelar en nyckelroll i att vända riktningen så att varje barns rätt till högklassig grundläggande utbildning förverkligas i hela Finland.

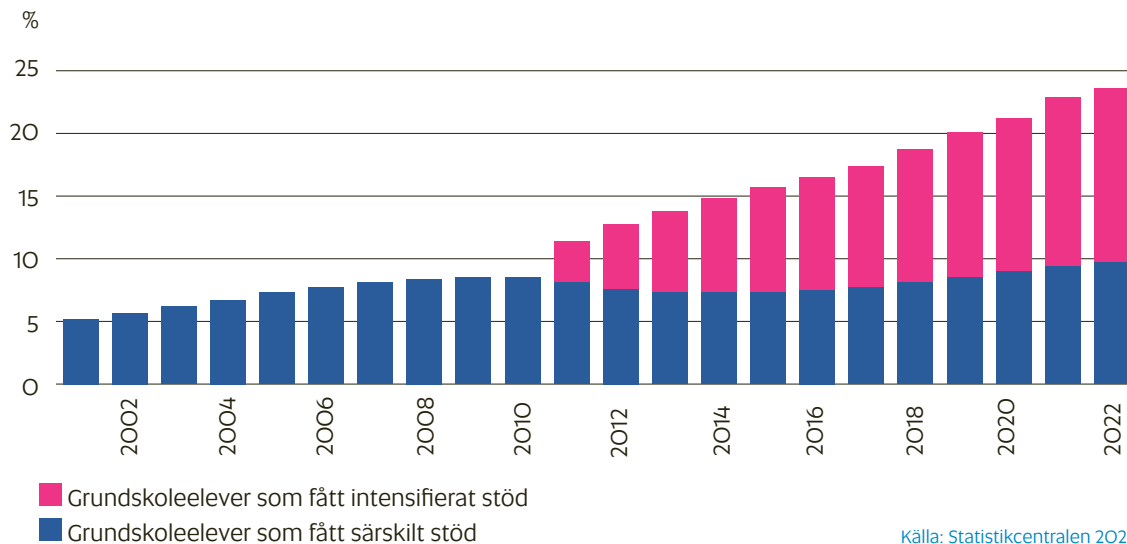

I vår kommun

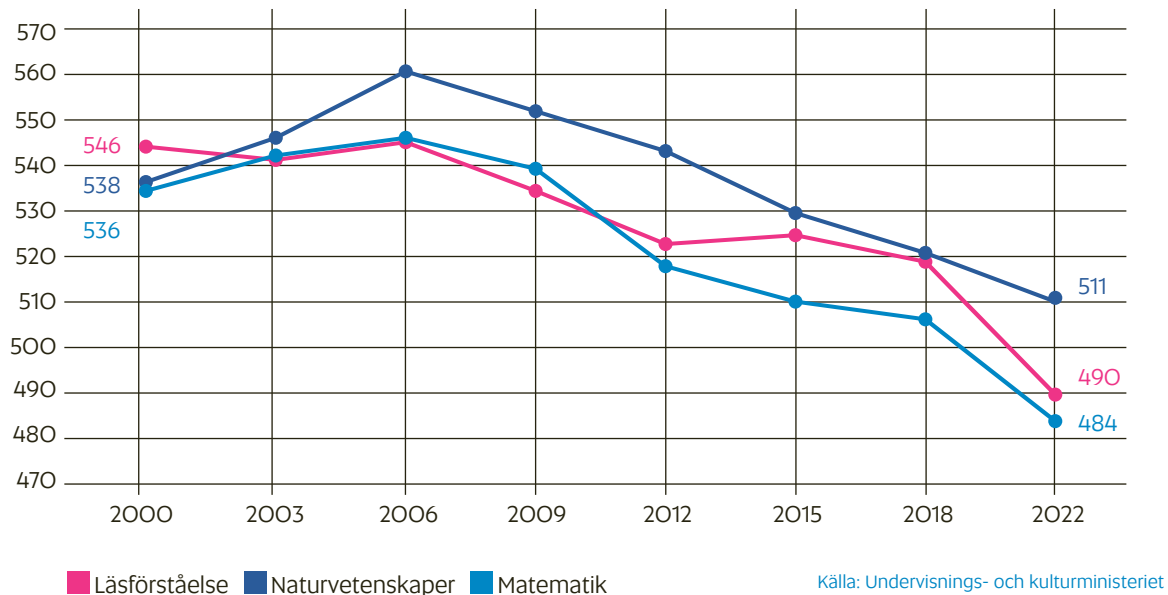
- har man tid att bemöta varje elev.** Kommunens beslutsfattare kan stärka undervisningen som eleverna i den grundläggande utbildningen får genom att minska den genomsnittliga gruppstorleken, rikta in resurser på delade klasser eller lägga till resurslärare i skolorna som kan användas som en extra resurs i grupperna.
- tillgodoser man elevernas behov av stöd.** Kommunens beslutsfattare kan säkerställa att varje elevs rätt till stöd för lärande verkligen förverkligas. En förutsättning är att det finns tillräckligt med specialundervisning och att elever som behöver starkare stöd beaktas när undervisningsgrupper bildas. Man måste säkerställa att varje grupp inom ordinarie undervisning som en lärare ansvarar för har högst det antal elever som behöver stöd som lagen tillåter. Gruppstorleken på specialklasser ska hållas så liten som möjligt.
- är undervisningsutbudet brett och mångsidigt.** Det kan säkerställas genom att ge undervisning över det nationella minimiantalet timmar samt genom att erbjuda ett så brett språkutbud som antalet elever möjliggör.
- ger förberedande undervisning för personer som inte kan finska eller svenska goda förutsättningar för fortsatta studier.** Förberedande undervisning ska anordnas i kommunen enligt Utbildningsstyrelsens gruppstorleksrekommendation i grupper om 8–10 elever. Lärarna ska ha lärarbehörighet inom grundläggande utbildning. Språkligt stöd ska fortsätta när eleven övergår till grundläggande utbildning.

Andel grundskolelever som fått intensifierat och särskilt stöd av alla grundskolelever 2001–2022

Finlands PISA-resultat har kollapsat

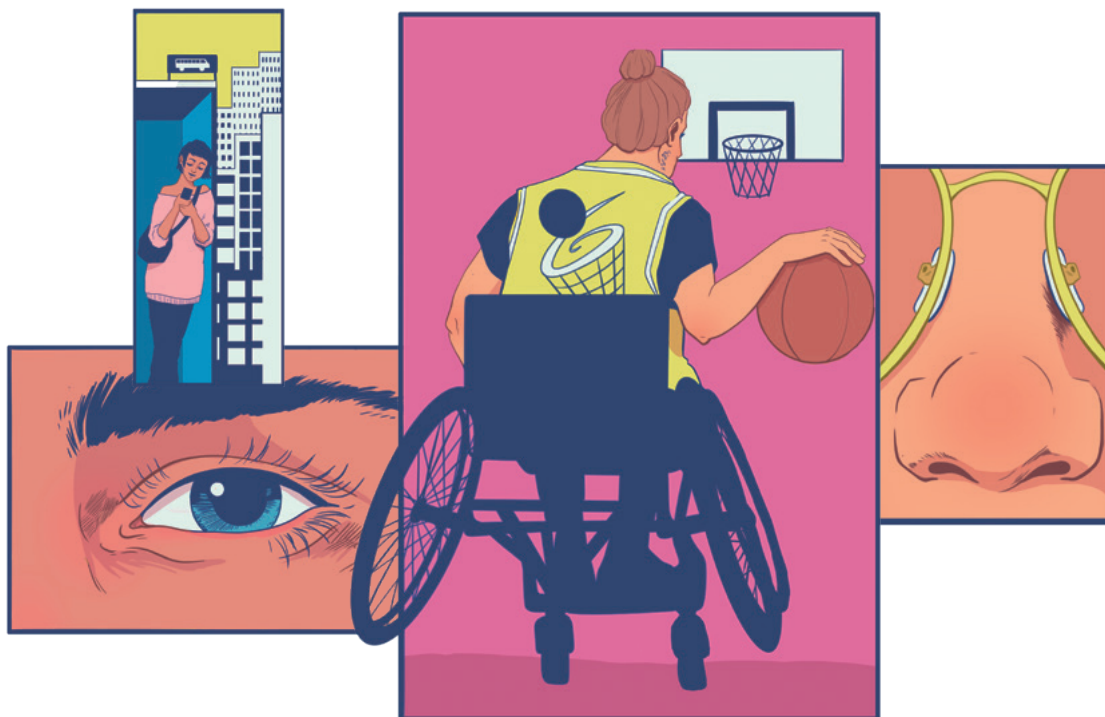
HUVUDSAKER inom gymnasieutbildningen

ETT HÖGKLASSIGT gymnasium öppnar dörrarna för kommuninvånarna till många olika möjligheter till fortsatta studier. Det är samtidigt en dragningskraft som ökar hela kommunens livskraft.

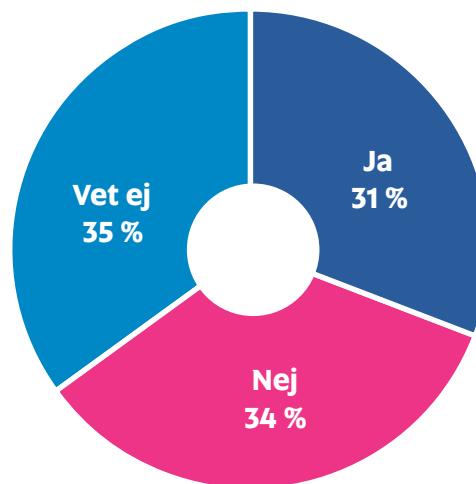
I vår kommun

- ✓ **är gymnasieutbildningen tillgänglig för alla.** Tillgängligheten till gymnasieutbildning kan tryggas i hela Finland genom att öka samarbetet mellan kommunerna.
- ✓ **finns ett brett utbud av studier.** Det breda undervisningsutbudet, såsom möjligheten att studera även ovanligare språk, ska tryggas för gymnasieeleverna genom samarbete mellan anordnarna, i första hand som närundervisning. Även distansförbindelser kan utnyttjas för att utöka undervisningsutbudet, så länge man även då säkerställer undervisningens kvalitet.
- ✓ **är läromedlen högklassiga.** Man ska lyssna på lärarna när man skaffar läromedel. Det ska finnas en fungerande praxis för samråd. På så sätt säkerställer man att studerandena har tillgång till bästa möjliga läromedel.
- ✓ **finns fungerande stöd för lärande.** Tillräckligt stöd för gymnasieelevers lärande måste säkerställas. Det kan innebära mindre gruppstorlekar, tillräcklig stöd- och specialundervisning samt att extra resurslärare används i differentieringen av undervisningen i anknytning till undervisningens innehåll och undervisningsarrangemang.

De studerande jag undervisar får tillräckligt med specialundervisning när de behöver det

OAJ:s medlemsenkät om gymnasiet 2024

HUVUDSAKER inom yrkesutbildning, fritt bildningsarbete och grundläggande konstundervisning

YRKESUTBILDNING ÄR ovärderlig för kommunernas livskraft. Unga med yrkesutbildning stannar ofta kvar och arbetar på orten. Kommunens beslutsfattare påverkar också i styrelser för samkommuner för utbildning och yrkeshögskolor och kan därmed trygga områdets utbildningsutbud och tillgången till yrkeskunnig arbetskraft. Fritt bildningsarbete och grundläggande konstundervisning ger näring åt den kreativa ekonomin och ett levande kulturliv samt ökar invånarnas välbefinnande. Det gör kommunerna till attraktiva bostadsorter.

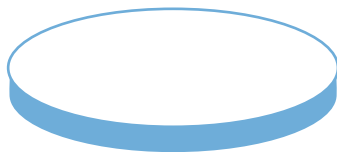

I vår kommun

- tryggar man resurserna för och kvaliteten på yrkesutbildning.** Kommunen kan som ägare eller anordnare av yrkesutbildning påverka utbildningens kvalitet på många sätt. Utöver tillräcklig finansiering är det viktigt för kommunens beslutsfattare att trygga mängden närundervisning som ges av en lärare, högkvalitativa läromedel och arbetsredskap samt ett fungerande arbetslivssamarbete.
- är grundläggande konstundervisning tillgänglig oberoende av förmögenhet.** Grundläggande konstundervisning har bevisats stödja barns och ungas delaktighet, inlärningsförmåga och psykiska hälsa. Det är viktigt för kommunala beslutsfattare att säkerställa att barn och unga har möjlighet att delta i grundläggande konstundervisning oavsett hemmets läge och förmögenhet.
- ökar fritt bildningsarbete välbefinnandet.** Fritt bildningsarbete främjar välbefinnandet, kompetensen och gemenskapen hos invånare i alla åldrar samt områdets attraktionskraft och livskraft. En klok kommun möjliggör fritt bildningsarbete för kommuninvånarna oberoende av förmögenhet.

**Varje euro som investeras
i ett medborgarinstitut ger
studerande och samhället
en nytta på cirka 3,4–5,6 euro**

Källa: Jyri Manninen (2015), Suomi nousee sivistystyöllä? Kansalaisopisto-opiskelun tuottamien hyötyjen taloudellinen merkitys.

Tillräcklig finansiering säkrar kvaliteten

I FORTSÄTTNINGEN går cirka 60 procent av kommunernas budgetar till att anordna småbarnspedagogik och utbildning. Staten står för endast cirka en femtedel av finansieringen av småbarnspedagogik, grundläggande utbildning och utbildning på andra stadiet. Kommunalskatten är egentligen en utbildningsskatt som möjliggör den viktigaste investeringen.

För utbildning av hög kvalitet behövs tillräcklig finansiering. Utbildning är en investering i individens och hela samhällets framtid som ger avkastning under årtionden. Kommunala beslutsfattare har en viktig uppgift när de beslutar om beloppet och fördelningen av utbildningsfinansieringen.

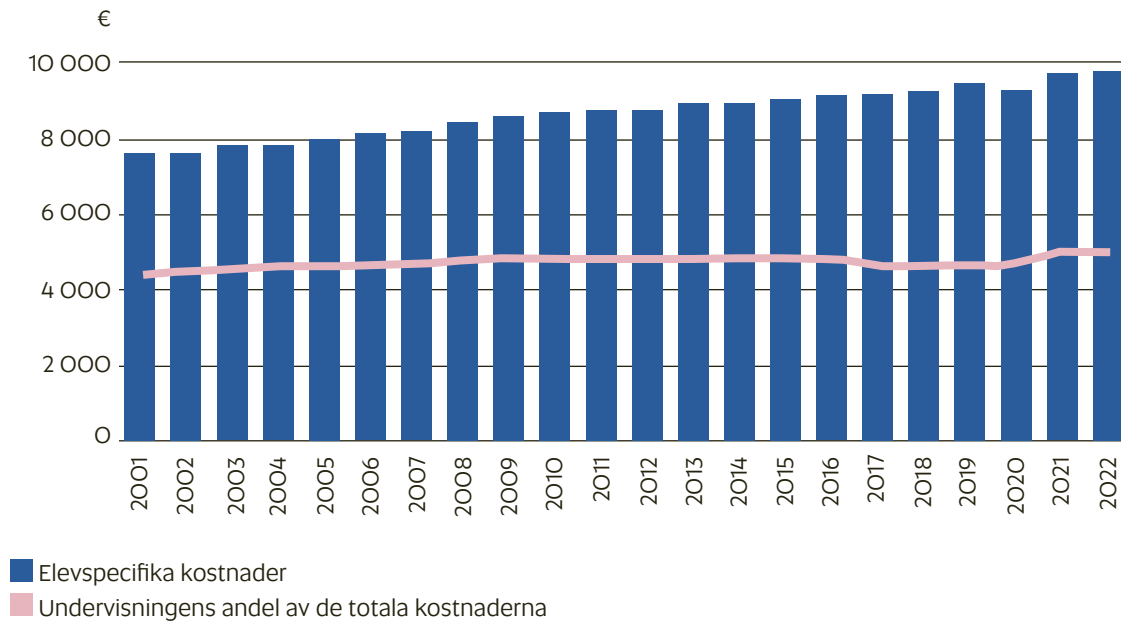

I vår kommun

- tryggar man rätten till undervisning även under svåra tider.** Kommunen har som utbildningsanordnare skyldighet att se till att de rättigheter som lagen tryggar för barn och unga förverkligas. Sådana är till exempel rätten att få undervisning, stödundervisning och studiehandledning enligt läroplanen samt rätten till en säker lärmiljö. En bildningskommun äventyrar under inga omständigheter dessa rättigheter genom att permittera personal inom utbildningssektorn.
- går pengarna till undervisning och stöd för lärande.** Det är viktigt att kommunen följer upp i vilken utsträckning finansieringen riktas till barns fostran, undervisning och stöd. Man måste också förbinda sig till att trygga finansieringen när åldersklassernas storlek förändras. Till exempel får det växande behovet av tjänster inte minska den finansiering som används för undervisningen, eftersom det skulle leda till att utbildningens kvalitet försämras.
- sköter kommunerna och välfärdsområdena sina egna ansvar.** Kommunernas resurser riktas till bildningstjänster. Utbildningsresurser används inte till exempel för att förbättra bristfälliga tjänster i välfärdsområdena genom att anställa kompletterande personal.

Det verkliga beloppet som används för grundläggande utbildning har stagnerat

Beräknat enligt eurons värde år 2022

Källa: Utbildningsstyrelsen, förverkligade driftsutgifter för grundläggande utbildning; Statistikcentralen 2024

Kunskap ger livskraft

FUNGERANDE BASTJÄNSTER, såsom högklassig småbarnspedagogik och grundläggande utbildning, lockar barnfamiljer till kommunen. Lika viktiga attraktionsfaktorer är fungerande hobbymöjligheter och ett rikt kulturliv. Framtiden för kommunens näringsliv förlitar sig på yrkesutbildning och högskoleutbildning, som ger nytt kunnigt folk och nya skattebetalare. Att satsa på dessa återspeglas positivt på invånarnas välbefinnande och områdets ekonomi.

I vår kommun

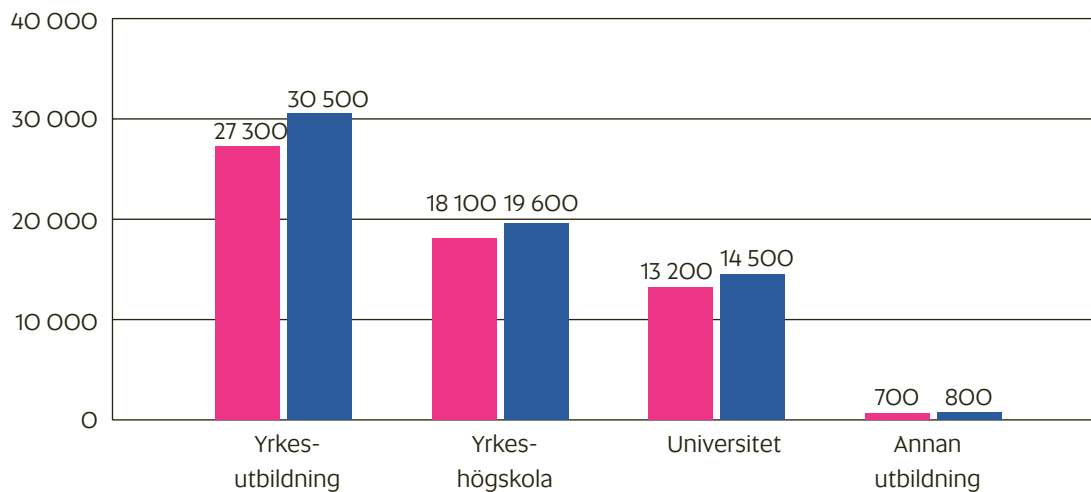
- samarbetar man aktivt med högskolorna i området.** Kommunen kan stödja FoU-verksamheten mellan högskolor och företag eller den offentliga sektorn genom att tillhandahålla lokaler och infrastruktur för möten mellan företag och högskolor.
- utvecklar man utbildningen och arbetslivet hand i hand.** Representanter för högskolor och läroanstalter ska delta i nätverk och arbetsgrupper som utvecklar kommunens arbets- och näringsliv.
- främjar läroanstalterna sysselsättning och integration.** Yrkesläroanstalterna är erfarna vuxenutbildare och känner till områdets sysselsättningsmöjligheter och näringsliv. Därför lönar det sig för kommunen att samarbeta med utbildningsanordnare i området.
- ökar livslångt lärande sysselsättningen.** Kommunen svarar bäst på nuvarande och framtida kompetensbehov genom att erbjuda den arbetsföra befolkningen möjligheter till livslångt lärande tillsammans med områdets yrkesläroanstalter och högskolor.
- finns ett livligt kulturliv.** En bildningskommun satsar på grundläggande konstundervisning. Det berikar områdets kulturliv och stödjer även näringsgrenar som gynnas av till exempel turism.
- stödjer samhällsstrukturen lärande.** Att studera kräver också att man har tak över huvudet och kan färdas obehindrat. Kommunens detaljplanering, trafik och andra lösningar som anknyter till infrastrukturen kan säkerställa att läroanstalter och högskolor lockar studerande och personal.

Lediga tjänster som i genomsnitt uppstår per år enligt utbildningsgrad 2020–2040

Nästan hälften av de lediga tjänster som uppstår kräver kompetens som yrkesutbildningen ger. Tillväxtscenariot utgår från antagandet att utnyttjandet av kompetens, digitalisering och nya tillväxtområden ökar antalet sysselsatta.

■ Basscenario
■ Tillväxtscenario

Källa: Utbildningsstyrelsen 2024, Työvoima- ja koulutustarpeiden ennakointi 2019–2040

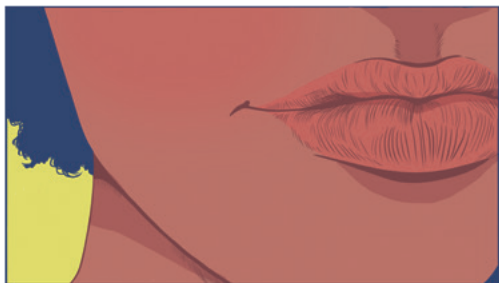
Invandring är ett levnadsvillkor för kommuner i ett Finland där nativiteten sjunker

FÖR ATT bevara den finländska välfärdsstaten behöver vi nya invånare, arbetstagare och skattebetalare i landet. Därför måste kommunen vara ett bra hem även för nyanlända och stödja integrationen med högklassiga tjänster. Med högklassig integrationsutbildning uppnås resultat som återspeglas i hela kommunens välbefinnande.

I vår kommun

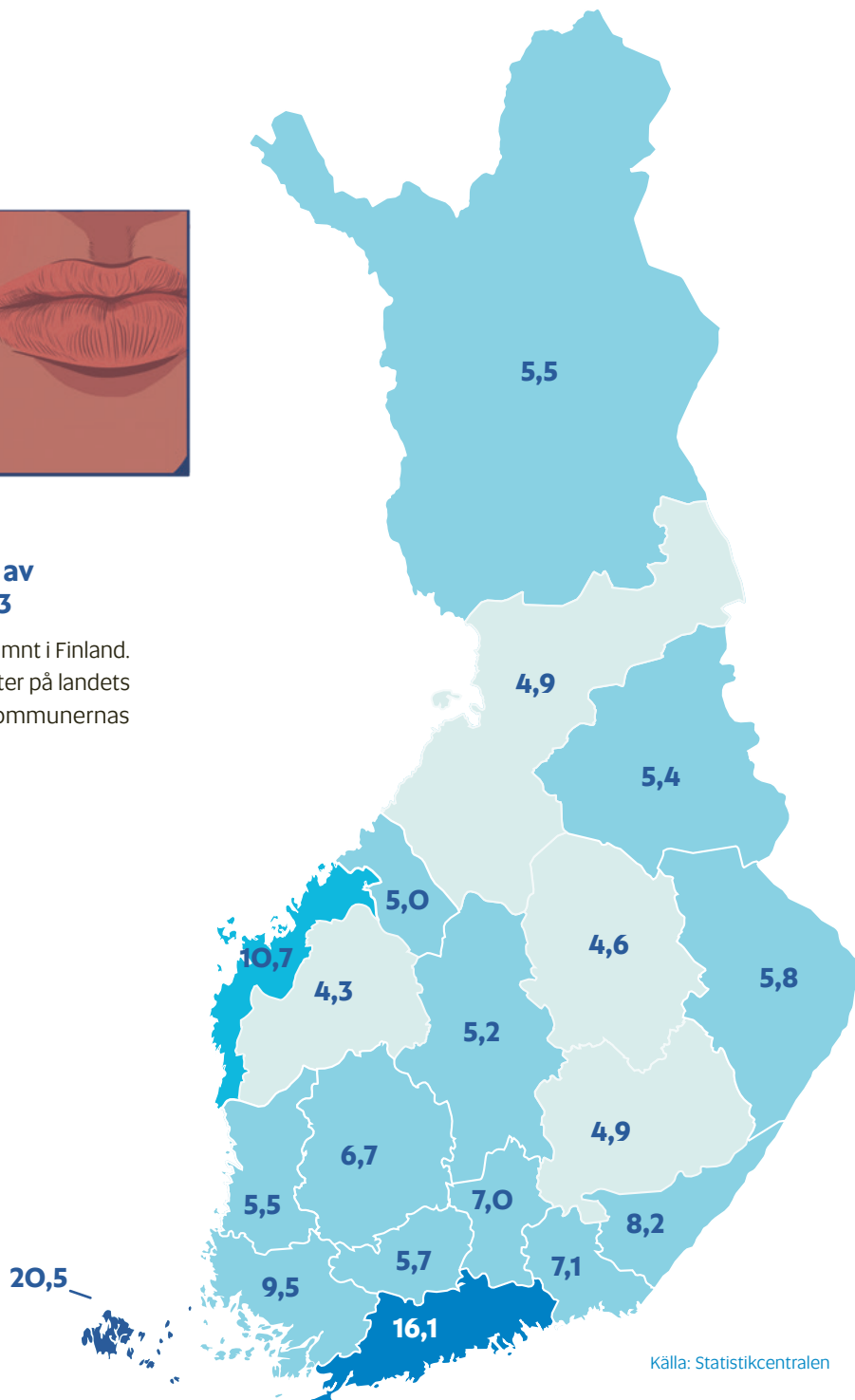
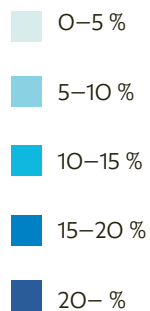
- ✓ **finns utbildade lärare som stödjer lärandet.** För barn som har flyttat till landet ska det anordnas undervisning som förbereder dem för förskoleundervisning och grundläggande utbildning och som ges av behörig lärare.
- ✓ **utvecklas högklassig integrationsutbildning långsiktigt.** Integrationsutbildningen anordnas med fördel inom yrkesutbildning och fritt bildningsarbete. Då kan utbildade lärare fungera som utbildare och verksamheten utvecklas på lång sikt.

Utrikesföddas andel av befolkningen år 2023

Invandringen fördelar sig ojämnt i Finland. Det kan ha betydande effekter på landets befolkningsstruktur och kommunernas försörjningskvot.

Källa: Statistikcentralen

Bildningskommunen är öppen för samarbete

ELEVANTALET MINSKAR överallt i Finland under 2030-talet. Situationen i kommunerna är emellertid mycket varierande: i en stor del av kommunerna föds inte ens tillräckligt med barn för att fylla en skolklass. Då är en regional granskning av skolnätet och samarbete mellan kommunerna nödvändigt. I tillväxtcentrum däremot ökar migrationen och invandringen servicebehovet åtminstone tillfälligt, skolornas och läroanstalternas utrymmen är för små när barnantalet ökar snabbt och tjänsterna inte kan hålla jämna steg.

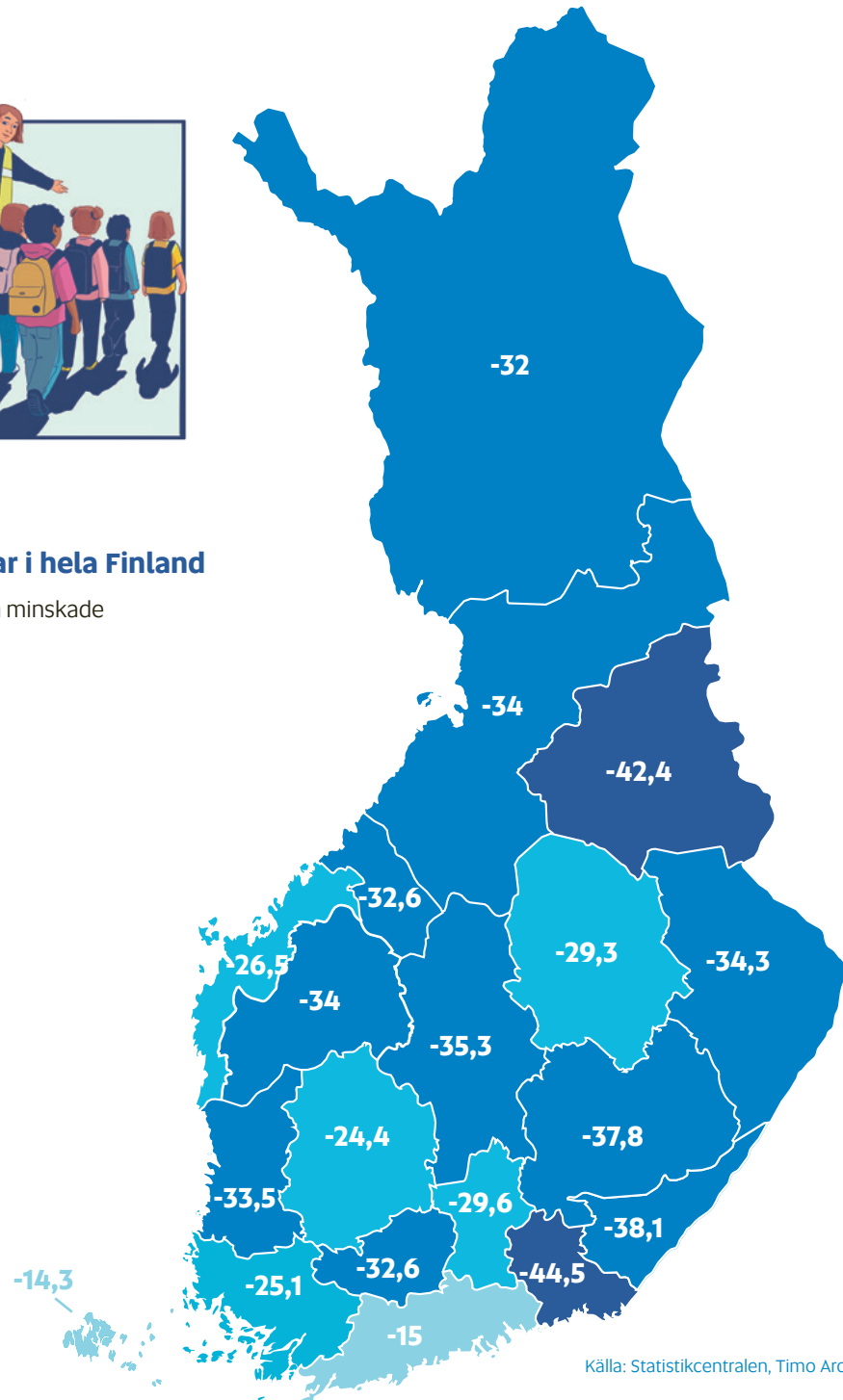
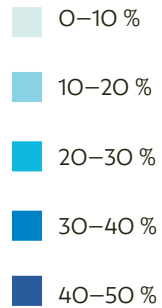
I vår kommun

- säkerställer man högklassig småbarnspedagogik samt förskoleundervisning och grundläggande utbildning genom samarbete mellan kommunerna.** Samarbete mellan kommunerna i anordnandet av fostran och undervisning är nödvändigt i en situation där kommunens eget barnantal inte räcker till för att upprätthålla småbarnspedagogiken och den grundläggande utbildningen. En regional granskning av skolnätet måste göras med barnens bästa i åtanke.
- har skolor, läroanstalter och högskolor mångsidigt samarbete.** Kommunerna ska stödja och främja samarbetet mellan skolor, läroanstalter och högskolor i området. Till exempel fortsätter studerande inom yrkesutbildning ofta sina studier vid yrkeshögskolor. Fritt bildningsarbete och grundläggande konstundervisning är också viktiga samarbetspartner.
- förstår man konstens och det fria bildningsarbetets betydelse för välbefinnandet.** Samarbetet mellan den grundläggande konstundervisningen och det fria bildningsarbetet och även med ungdomsarbetet och social- och hälsovårdstjänsterna, främjar kommuninvånarnas välbefinnande och delaktighet samt gör hobbyverksamheten mer tillgänglig.
- är samarbetet mellan kommunen och välfärdsområdet okomplicerat.** Illamåendet har ökat och det är nödvändigt för både individen och samhället att till exempel mentalvårds- och missbrukartjänsterna fungerar.
- utövar man en god arbetsgivarpolitik.** Bra samarbete och arbetsgivarpolitik gör kommunarbetsgivaren och utbildningssektorn lockande, vilket bidrar till att få kompetenta och motiverade arbetstagare.

Antalet barn minskar i hela Finland

Antalet levande födda barn minskade
2010–2022

Källa: Statistikcentralen, Timo Aro 2023

Vi gör kommunerna till Finlands bästa arbetsplatser

UTBILDNINGSEKTORNS ANSTÄLLDA är kommunernas största personalgrupp. Kommunen ansvarar med sin egen arbetsgivarpolitik för hur välmående, engagerade och motiverade lärare och chefer vi har i daghem, skolor och läroanstalter. Behöriga lärare och bra ledarskap är grunden för högklassig undervisning.

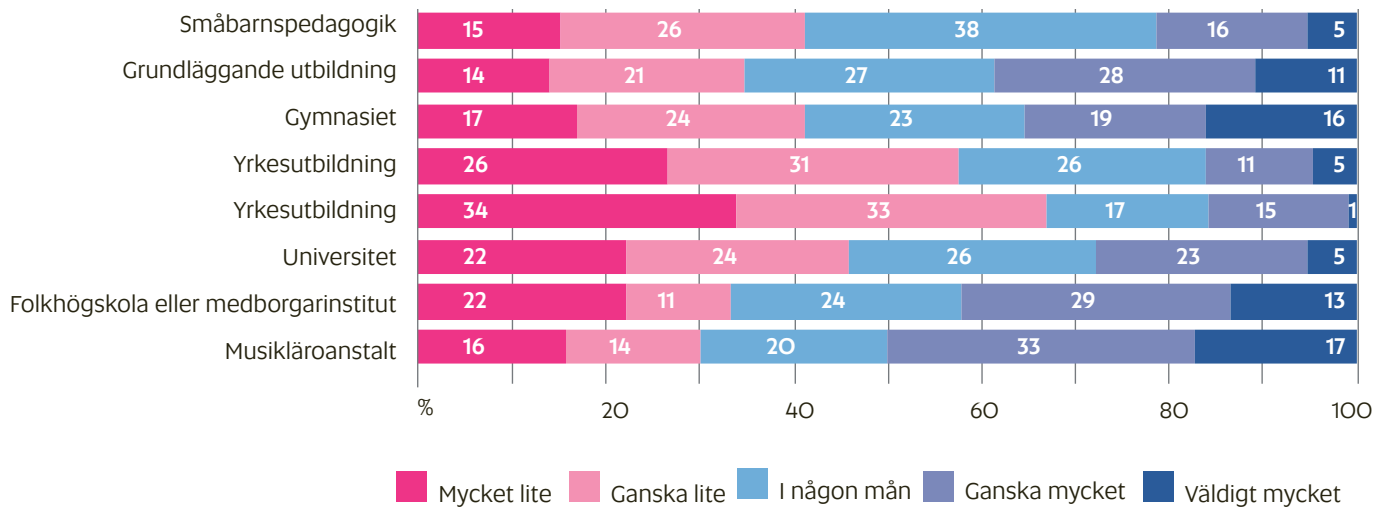
I vår kommun

- ✓ **hmår personalen bra.** Kommunen följer upp utvecklingen av personalens välbefinnande och sätter upp mål och åtgärder för att nå dem.
- ✓ **för arbetsgivaren en dialog med personalen.** Kommunen ska se till att det finns ett välfungerande samarbete på arbetsplatserna i enlighet med lagar samt tjänste- och arbetskollektivavtal, som grundar sig på omedelbar växelverkan på arbetsplatsen och som utvecklas genom representativ samverkan. På så sätt främjar kommunen förtroendefull interaktion, engagemang och effektivt arbete.
- ✓ **har utbildningssektorns chefer tid för ledarskap.** Kommunen ska säkerställa att cheferna inom utbildningssektorn fokuserar på pedagogiskt ledarskap och chefsarbete. Varje chef har högst tjugo direkta underordnade. På daghem ska användningen av biträdande föreståndare ökas och i den allmänbildande utbildningen ska ledarskapsresurser för biträdande rektorer tryggas.
- ✓ **uppskattar man yrkespersoner inom utbildningssektorn.** Kommunen kan konkurrera om yrkespersoner med lön och andra anställningsförmåner samt med goda arbetsförhållanden och en arbetsgivarpolitik som värdesätter arbetstagarna.
- ✓ **skyfflar man inte papper i onödan.** I kommunen undviker man onödigt administrativt pappersarbete och prioriterar arbetstiden för att bemöta eleverna och fokusera på undervisningen.
- ✓ **lyssnar man noga på yrkespersoner inom utbildningssektorn.** De måste involveras i utvecklingen av fostran och utbildning.

Hur intresserad är ledningen av personalens synpunkter i frågor som har med arbetet att göra

Äkta och ömsesidigt intresse mellan chef och arbetstagare förbättrar kommunikationen, informationsflödet och arbetsmiljön.

Källa: OAJ:s Arbetslivsbarometer för undervisningssektorn 2024

Våra lösningar för välfärdsområdenas beslutsfattare

DET SYNS i läranderesultaten och klassrummet hur barnen mår. Högklassiga bildningstjänster spelar ingen roll om barn och unga mår dåligt i skolor och läroanstalter. Välfärdsområdenas förebyggande tjänster och tjänster med låg tröskel för barn och unga spelar en nyckelroll, såsom mentalvårds- och missbrukartjänster samt elevhälsotjänster.

Pandemin och kristiderna har lämnat sina spår. Enligt enkäten Hälsa i skolan 2023 upplevde en fjärdedel av de unga sin egen hälsa som medelmåttig eller dålig och cirka en tred-

jedel av flickorna upplevde måttlig eller svår ångest. Även våldsbrottsligheten bland unga har ökat avsevärt, särskilt bland barn under 15 år.

Förebyggande tjänster och tjänster med låg tröskel för barn, unga och familjer, såsom skolpsykologer och kuratorer inom elevhälsan, ska prioriteras i välfärdsområdena. När samarbetet mellan skolor och läroanstalter, välfärdsområden och hem fungerar bra växer Finlands barn till kunniga och lyckliga vuxna. Det om något är huvudsaken.

Välmående barn är **HUVUDSAKEN**

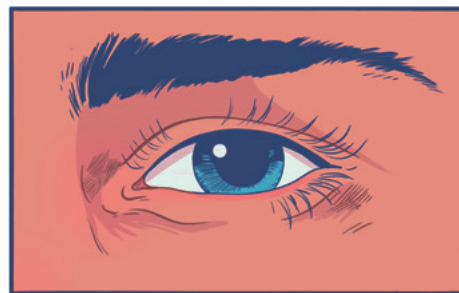

EN DEL välfärdsområden har inte lyckats anordna nödvändiga social-, hälso- och elevhälsotjänster. Till följd av det här har kommunerna försökt åtgärda servicebristen genom att anställa bland annat samhällspedagoger och skolcoacher. Det vore klokare med tanke på både tjänsternas kvalitet och användningen av offentliga medel att tjänsten skulle finnas i välfärdsområdet.

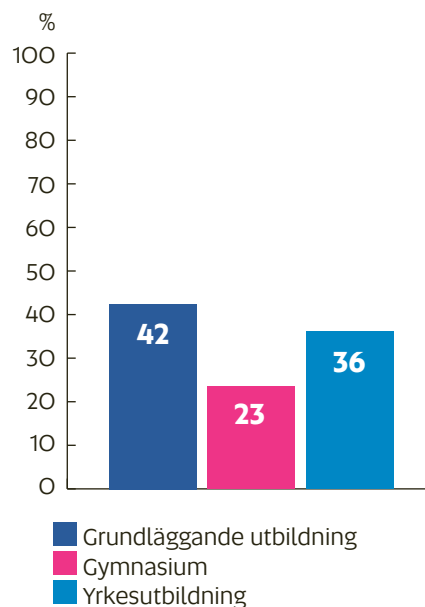
Inom vårt område

- mår barnen bra.** Barn har rätt till närtjänster i rätt tid i sin egen uppväxtmiljö.
- finns tillräckligt med personal.** Valfärdsområdena ska minst ha:
  - en kurator per 670 elever
  - en psykolog per 780 elever
  - en skolhälsovårdare per 460 elever
  - en läkare per 2 100 barn
- värnar man även för daghemsbarnens psykiska välbefinnande.** Valfärdsområdet ska även erbjuda daghem möjlighet att konsultera en psykolog.
- står planerna inte enbart på pappret.** När psykolog- och kuratorstjänster inom elevhälsan ordnas och planeras ska de utgå från skolornas och läroanstalternas behov, det dagliga elevhälsoarbetet samt tillräckliga resurser. Valfärdsområdet ska regelbundet följa upp hur alla planer genomförs och att det finns tillräckliga resurser.
- är psykologer och kuratorer en del av vardagen i skolorna och läroanstalterna.** Elevhälsans psykolog- och kuratorstjänster ska ordnas som närservice i skolor och läroanstalter. Psykologer och kuratorer ska vara en del av skolgemenskapen, bestående och bekanta vuxna såväl för barn och unga som för skolans eller läroanstaltens personal. Distansmottagning kan komplettera närservice. När tjänster inom elevhälsan ordnas ska man i första hand beakta barnets bästa.
- är de tjänster som erbjuds i skolorna lagenliga.** Lagstadgade skolhälsoundersökningar och hälsoundersökningar för barn under skolåldern ska genomföras enligt lagen.

En psykolog är inte varje vecka anträffbar i skolan eller läroanstalten

OAJ:s medlemsenkät visar att elev- och studerandevården inte förverkligas i alla skolor och läroanstalter. Det finns skolor och läroanstalter där en psykolog inte är på plats varje vecka. I 2/3 av de här fallen är psykologen inte heller då anträffbar på distans.

Källa: OAJ:s medlemsenkät 2024

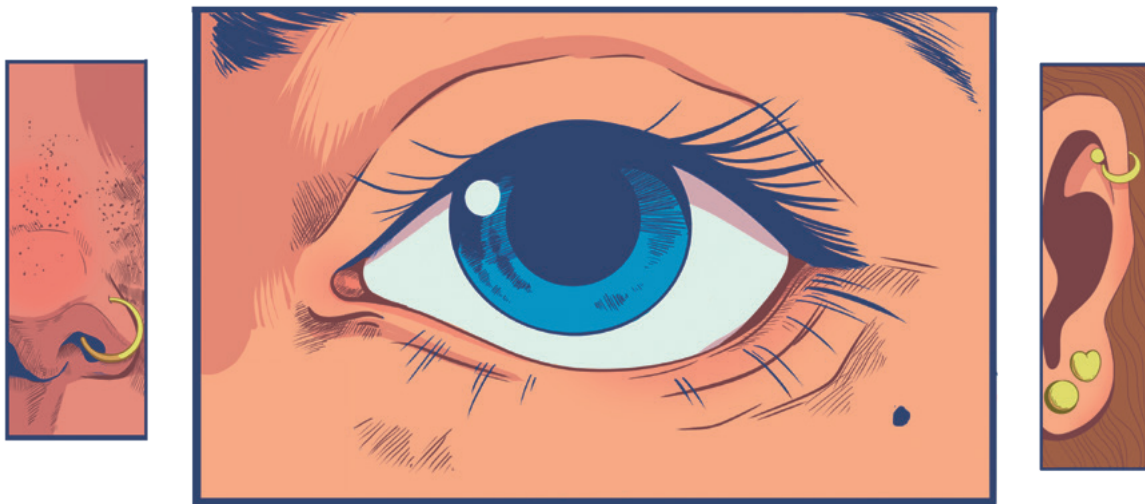
Barn, unga och familjer ska ha tydliga servicestigar

NÄR SOCIAL- och hälsovårdstjänsterna når barn, unga och familjer tillräckligt tidigt, kommer hjälpen i rätt tid och problemen hinner inte förvärras. Välmående barn och unga kan också lära sig bättre.

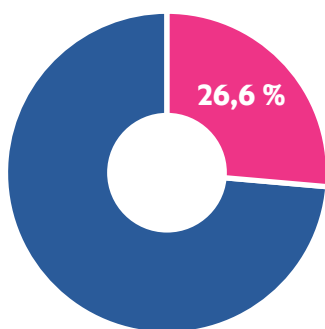
Inom vårt område

- ✓ **förebygger rådgivningsbyråerna både barnens och föräldrarnas problem.** Rådgivningsbyråerna ska ge förebyggande stöd för såväl föräldraskapet, parförhållandet som barnens situation.
- ✓ **står barnet och barnets bästa i centrum för tjänsterna.** Servicestigarna ska vara tydliga och de ska beskrivas tydligt för både kunder och yrkespersoner.
- ✓ **får unga hjälp med missbruksproblem och psykiska problem.** Tillgången till förebyggande missbruks- och mentalvårdstjänster inom primärvården ska tryggas med låg tröskel och utan dröjsmål för unga.

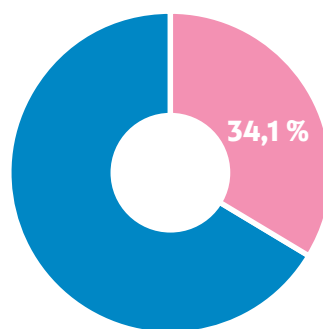

Ångest har ökat särskilt bland flickor

Nästan hälften av de som svarade på enkäten Hälsa i skolan upplevde störande sexuella trakasserier och förslag. Våldsbrottsligheten bland unga har ökat avsevärt, särskilt bland barn under 15 år..

En fjärdedel av eleverna i 8:e och 9:e klass i grundskolan upplever sin egen hälsa som medelmåttig eller dålig.

Ungefär en tredjedel av flickorna upplevde måttlig eller svår ångest.

Källa: THL:s enkät Hälsa i skolan 2023

Yrkesövergripande samarbete behöver fungerande strukturer

BARNS OCH ungas liv är en helhet där alla delar måste falla på plats. Ett smidigt yrkesövergripande samarbete mellan myndigheter är särskilt viktigt när ett barns eller en ungs persons liv riskerar att spåra ur. I dagsläget fokuserar olika myndigheter alltför ofta enbart på sina egna områden.

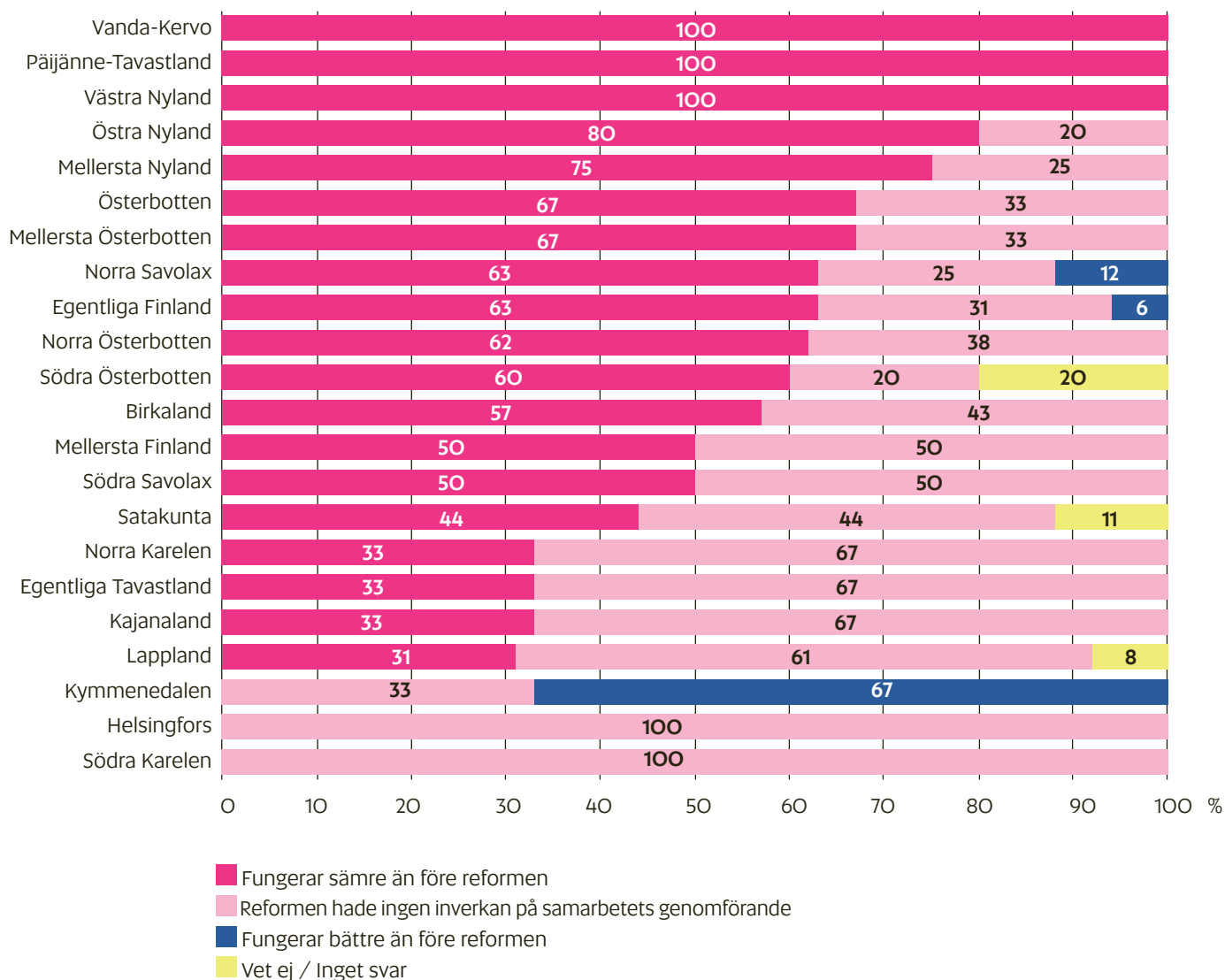

Inom vårt område

- samarbetar olika myndigheter.** Oavsett om det handlar om samarbete mellan skolans och elevhälsans psykologer och kuratorer, skolan och barnskyddet eller skolan och polisen, ska tillräckligt med tid avsättas för samarbete samt fungerande strukturer och flexibla verksamhetsmodeller skapas. Ett smidigt samarbete får inte vara beroende av motivationen hos enskilda personer.
- övar man på att samarbeta och de olika parterna är utbildade i verksamheten.** Ett fungerande yrkesövergripande samarbete förutsätter att parterna känner till varandras ansvar och skyldigheter och att det råder ett samförstånd om samarbetet kring frågor som gäller barn.
- fungerar informationen mellan myndigheterna.** I informationsgången mellan olika aktörer tas konkreta exempel till hjälp.
- har man avsatt tillräckliga resurser för yrkesövergripande samarbete.** Till exempel måste förutsättningarna för ankarverksamheten och samarbetet mellan polisen och experter inom socialvård, hälsovården och ungdomsarbetet samt skolan och barnskyddet vara i ordning.

Enligt kommunernas uppskattning har välfärdsområdena svårt att anordna elevhälsan på det sätt som lagen förutsätter

I samband med vårdreformen överfördes ansvaret för att anordna psykolog- och kuratorstjänster inom elevhälsan samt skolhälsovården till välfärdsområdena. Diagrammet visar praktiskt samarbete mellan personalen på välfärdsområdets elevhälsotjänster och läroanstaltens undervisningspersonal. Kommunerna som respondenter.

Källa: Kommunförbundets enkät om elevhälsan 2023

Tillsammans försäkrar vi oss om att HUVUDSAKERNA är i ordning

DE BÄSTA lösningarna hittar man sällan ensam. När det gäller utveckling av fostran och utbildning lönar det sig att vända sig till lärare och chefer inom utbildningssektorn. De känner bäst till vardagen inom fostran och utbildning och diskuterar gärna dess framtid.

OAJ är undervisningssektorns gemensamma röst. Vi uppmuntrar kommunala beslutsfattare att modigt vara i kontakt med OAJ:s lokalförening i kommunen även efter valet.

Alla har ett gemensamt mål: att varje kommun i Finland är livskraftig och att det är lyckligt att växa upp, studera och bo i vårt land. Det är huvudsaken.

OMSLAGSILLUSTRATION: ANNIINA LIUS

FRÅGOR? TA KONTAKT

Niina Jurva, Utbildningspolitisk chef
niina.jurva@oaj.fi
+358 20 748 9638

LÄS PÅ NÄTET

oaj.fi/kommunalvalet

FÖLJ I SOCIALA MEDIER

#pääasia #huvudsaken
Facebook / X / Instagram
@oajry

UNDERVISNINGSEKTORNENS FACKORGANISATION
OAJ
2024